

Sektor bildning
Magnus Kjellsson

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
anita.carlstedt@regeringskansliet.se

Ert Dnr: U2020/06271

Svar på remiss: Samverkande krafter - för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (SOU 2020:66)

Inledning

Östhammars kommun har blivit erbjuden att svara på en remiss från Utbildningsdepartementet *Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (SOU 2020:66)*. Svaret ska vara Utbildningsdepartementet tillhanda senast den 8 april 2021.

Regeringen beslutade den 26 juli 2018 att uppdra åt en särskild utredare att utreda behovet av förändringar när det gäller kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och sfi i kombinationer med andra vuxenutbildningar. Utredningen tog namnet *Stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk, KLIVA*.

I uppdraget har ingått att analysera förutsättningarna för att sfi-elever ska kunna erbjudas en utbildning av god kvalitet som motsvarar elevernas behov och förutsättningar samt att förbättra genomströmningen inom sfi och underlätta övergången till och kombinationer med annan utbildning. Häri ingår även att föreslå hur kompetensen ifråga om vuxnas andraspråksutveckling och lärande kan öka hos alla lärarkategorier inom kommunal vuxenutbildning. Utredningen har även haft i uppdrag att föreslå hur huvudmännens styrning och ledning kan förbättras inom sfi och sfi i kombination med annan utbildning, samt föreslå hur huvudmännens ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet inom sfi kan förtydligas. Detta genom att föreslå hur arbetet kan utvecklas och följas upp när det gäller såväl utbildning i egen regi som utbildning som utförs på entreprenad och att föreslå hur huvudmannens möjligheter att kontrollera verksamheten som utförs på entreprenad inom sfi kan stärkas.

Yttrande

Styrning och ansvarsfördelning

Utredningen föreslår att de förändringar som behöver göras beträffande styrning och ansvarsfördelning ska göras med utgångspunkt i dagens system och regelverk. Här föreslås Skolinspektionen och Skolverket få stärkta uppdrag på området. Skolinspektionen ska inte lägre i huvudsak inrikta sin löpande tillsyn av komvux på huvudmannanivå utan även på verksamhetsnivå. Östhammars kommun ställer sig bakom förslaget.

Sektor bildning
Magnus Kjellsson

Utifrån identifierade brister i statistiken, framförallt gällande sfi, föreslår utredningen att Statistiska centralbyrån (SCB) ska ändra instruktionerna till uppgiftsinsamlingen för räkenskapssammandraget med uppgifter som är aktuella och relevanta för kommunal vuxenutbildning. Utredningen gör också bedömningen att det bör göras en juridisk utredning för att klargöra vilka uppgifter som är möjliga för Skolverket att samla in och redovisa i den nationella statistiken när det gäller externa anordnare av utbildning inom entreprenaden i komvux. Östhammars kommun ställer sig bakom förslaget.

Kommunalt språkansvar, KSA

Utredningen ser ett behov av ett ramverk som förenar och skapar en balans mellan individens plikt och huvudmannens skyldigheter när det gäller en god språkutveckling och etablering på arbetsmarknad och för integration. För detta lämnar utredningen ett antal förslag som tillsammans med befintliga regleringar och förslag i andra avsnitt utgör ett ramverk, Kommunalt språkansvar, KSA. Genom skärpta krav på den uppsökande verksamheten och samverkan med andra aktörer inom KSA kan kommunerna göra en mer träffsäker målgruppsanalys med utgångspunkt i vad som framkommit om individernas förutsättningar för sfi-studier och därigenom ta fram ett relevant sfi-utbud som ger eleverna möjligheterna att kombinera sfi med andra aktiviteter enligt regleringarna i skollagen.

Utredningen menar att KSA ska finansieras genom statliga medel (86 mnkr per år) i tre (3) år varefter finansieringen upphör och KSA ska betala sig själv utifrån att genomströmningen av elever i sfi ökar.

Östhammars kommun ser inte att enbart genomströmning av elever på sfi är en garanti för minskade kommunala kostnader. Minskade kommunala kostnader måste beräknas utifrån att eleven i ett nästkommande steg inträder på arbetsmarknaden eller till vidare studier. Östhammars kommun ställer sig därför frågande till om en ökad genomströmning täcker kostnaderna och om det således är förenligt med den kommunala finansieringsprincipen.

Tidsbegränsning om 4 år i sfi

Huvudmannen ska inrätta KSA-funktionen och individen omfattas av KSA under fyra (4) år. För individen tidsbegränsas därmed sfi till att omfatta fyra år. Rätten till sfi kan därefter förlängas med ett (1) år i taget. Östhammars kommun ställer sig bakom förslaget.

Bedömning av elevers kunskaper med obligatorisk kartläggning

Utredningen föreslår att det i den kommunala vuxenutbildningen ska göras en bedömning av elevers kunskaper i form av obligatorisk kartläggning med fokus på litteracitet för samtliga elever inom komvux som ett underlag för den individuella studieplanen och därmed en individanpassad sfi-utbildning och undervisning. Kostnaden för genomförandet beräknas bli 18,8 mnkr per år och förslagsvis finansieras genom medel från den kommunala utjämningen i utgiftsområde 25. Östhammar ställer sig frågande till flera antaganden i utredningens beräkningsmodell avseende kostnaden och att det ej är förenligt med den kommunala finansieringsprincipen om kostnaden visar sig bli högre.

Sektor bildning
Magnus Kjellsson

En rätt införs för individer att delta i sfi som erbjuds av annan kommun än hemkommunen om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få delta i sfi hos den andra kommunen. Utredningen framlägger att denna åtgärd är kostnadsneutral utifrån att ersättningen löses genom interkommunal ersättning. Östhammars kommun ställer sig bakom förslaget.

Utredningen belyser avsaknaden av fastlagd kurstid och att måttet på resultat i sfi är timmar till betyg snarare än poäng och andel godkända elever, vilket gäller för komvux i övrigt. En fastställd kurstid baserad på verksamhetspoäng leder till ökade incitament för lärare och rektorer att ge elever det stöd som behövs för att klara kursen på utsatt tid snarare än att bara förlänga studietiden. Kurstiderna ska anges på samma sätt som för övriga komvux. Östhammars kommun ställer sig bakom förslaget.

Utredningen menar att närundervisning ska vara förstahandsvalet för elever i sfi. Detta betyder att hållningen till distansundervisning i sfi blir mer restriktiv än idag när den är en del av kommunala vuxenutbildningens flexibilitet och individanpassning. Östhammars kommun ställer sig bakom förslaget.

Enligt direktiven ska utredningen analysera skillnader mellan män och kvinnor i genomströmning i sfi. Vidare ska utredningen föreslå hur elever i sfi, särskilt kvinnor, ska motiveras och stöttas till fortsatta studier och etablering på arbetsmarknaden. Östhammars kommun ställer sig bakom förslaget.

Utredningen ser mycket stora behov av kompetensutveckling inom undervisning då det gäller sfi och sfi i kombination med annan utbildning. De mycket lågt ställda kraven för ämnesbehörighet om 30 hp rymmer inte den kompetens som sfi-lärare måste ha för sitt uppdrag. Utredningen lägger förslag som avser olika former av lätt tillgänglig och för vuxenutbildningen relevant kompetensutveckling och poänggivande utbildningar. Östhammars kommun ställer sig bakom förslaget.